

LIZDA VĒSTNESIS

LATVIJAS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
DARBINIEKU ARODBIEDRĪBAS
IZDEVUMS

2017 ZIEMA #5

**LIZDA diskutē, kā panākt
kvalitatīvas mācību
satura izmaiņas**

**Ko varam darīt,
lai celtu skolotāja
profesijas
prestīžu?**

**Kopā panācām 1,7 miljonu
eiro saglabāšanu
pedagogu atalgojumam**

**Personība,
kuru raksturo
sirsnība
un darba
mīlestība**

Pedagogam draudzīgākā izglītības iestāde 2016

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības biedra ieguvumi

ARODBIEDRĪBA IESTĀJAS PAR SAVU BIEDRU INTEREŠU AIZSTĀVĪBU!

Arodbiedrības statūtu, kas pieņemti LIZDA VI kongresā 2015. gada 23. maijā, 5. pants nosaka, ka LIZDA biedra naudas apmērs mēnesī strādājošiem biedriem ir 1 procents no atalgojuma bruto summas.

1 PROCENTA MAKSĀJUMA SADALĪJUMS

21,5%

- 3% Streika fonda papildināšana
- 3% biedru naudas maksājums LBAS
- LIZDA Padomes un Valdes pamatdarbības nodrošināšana
- LIZDA biroja pamatdarbības nodrošināšana
- Dalības maksa starptautiskajās organizācijās u.c.

78,5%

- Padomes un institūciju arodbiedrības organizācijas
- Pirmorganizācijas

Par konkrētu budžeta izlietojumu lemj arodbiedrības organizācijas Padome

Arodbiedrības pakalpojumi un biedra iespējas	Iemaksātās biedra naudas atdeve/ietaupījums
INTEREŠU AIZSTĀVĪBA	
LIZDA ir IZM sociālais partneris un lielākā nozaru arodbiedrība Latvijā, kas aktīvi iestājas par izglītības un zinātnes nozarē strādājošo sociālo un profesionālo tiesību un interešu aizstāvību, kā arī nozares vispārējo attīstību	Arodbiedrība biedru intereses pārstāv: <ul style="list-style-type: none"> • Eiropas Savienības līmenī; • Saeimas līmenī; • Valdības līmenī; • Izglītības un zinātnes ministrijas līmenī; • Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības līmenī u.c.
ATLAIŽU GROZS PIE 130+ SADARBĪBAS PARTNERIEM	
Kopā ar kolēģiem var doties uz teātra izrādi, iegādāties jaunas brilles, kancelejas preces u.c.	Teātra biļete maksā 15 eiro; atlaide 30% – ietaupi 4,50 eiro
NELAIMES GADĪJUMU FONDS 24/7	
Gadījās trauma? Strādājošie arodbiedrības biedri var saņemt materiālo palīdzību līdz 2500 eiro. Dalība fondā – 5 eiro gadā	Kompensācija par traumu – līdz 300 eiro, ārstēšanās izdevumi – līdz 500 eiro
SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS FONDS	
Atbalsts dažādās dzīves situācijās, kad nepieciešama materiāla palīdzība	LIZDA dalīborganizācijas katru individuāli izskata ārstēšanās, kvalifikācijas celšanas palīdzības pieteikumus, bērna piedzimšanas un citus sociālos pabalstus
DARBA KOPLĪGUMS	
Vai tavā darba vietā ir noslēgts darba koplīgums, un kādus labvēlīgākus noteikumus tev tas paredz?	Darba koplīgums ir darba devēja un darbinieka rakstiska vienošanās, kas paredz darbiniekiem labvēlīgākus noteikumus, nekā noteikts, piemēram, Darba likumā. Koplīguma būtība ir sabalansēt darbinieku vajadzības un vēlmes ar darba devēja iespējām, kas realizējas abpusējā ieguvumā
JURIDISKĀ UN TIESISKĀ AIZSTĀVĪBA	
Ja darba devējs vēlas arodbiedrības biedru atbrīvot no darba, ir jāsaņem iepriekšēja arodbiedrības piekrišana (Darba likuma 110. pants)	Ar arodbiedrības palīdzību var nosargāt darbinieka tiesības uz darbu, saglabāt ienākumus un risināt citus jautājumus
KULTŪRAS UN SPORTA PASĀKUMI	
Arodbiedru kopā sanākšana sniedz pozitīvu lādiņu un enerģiju turpmākajiem darbiem, tādēļ izmanto to un uzzini arī par savām iespējām	Arodbiedrības biedriem nereti rīko dažādus kultūras pasākumus, pulcējot arodbiedru saimi kopīgās ekskursijās, pārgājienos, sporta spēlēs, pieredzes apmaiņās un citos kvalitatīvos kopā būšanas pasākumos
EKSPERTU KONSULTĀCIJAS	
LIZDA birojā biedriem ir iespēja saņemt bezmaksas konsultācijas	Birojā konsultācijas sniedz: <ul style="list-style-type: none"> • juriskonsults; • eksperts vispārējās un profesionālās izglītības jautājumos; • eksperts sociāli ekonomiskajos jautājumos; • eksperts augstākās izglītības un zinātnes jautājumos
SKOLU KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBA	
Par Skolu krājaizdevu sabiedrības biedru var kļūt jebkurš pilngadīgs un ricībaspējīgs LIZDA biedrs	Biedriem ir iespēja ar izdevīgākām procentu likmēm saņemt īstermiņa patērēja kredītu – nodrošinātos aizdevumus un aizdevumus pret galvojumu
BIZNESA KLASĒS E-PASTS UN «OFFICE 365»	
Saziņai ar skolēnu vecākiem var izmantot LIZDA e-pastu, bet prezentācijas stundām glabāt un rediģēt tiešsaistē «SkyDrive Pro», «Web Apps»	«Office 365 Small Business» mēnesī izmaksā 4,20 eiro, bet LIZDA biedriem tas ir bez maksas – ietaupi 50,40 eiro gadā

Šajā numurā lasi

• 2017. gadā LIZDA – PAR attīstību, PAR demokrātiskumu valstī
3. – 4. lpp.

• Kāpēc vēšamies Satversmes tiesā
5. lpp.

• Turpinās darbs pie pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika
6. lpp.

• Kopā panācām 1,7 miljonu eiro saglabāšanu pedagogu atalgojumam
7. lpp.

• Ieskats 2016. gadā kopīgi paveiktajās aktivitātēs
7. lpp.

• Airisa Lepere – personība, kuru raksturo sirsnība un darba mīlestība
8. – 9. lpp.

• LIZDA diskutē, kā panākt kvalitatīvas mācību satura izmaiņas
10. – 11. lpp.

• Ko varam darīt, lai celtu skolotāja profesijas prestižu?
12. – 13. lpp.

• LIZDA aicina studentus konkursā «Atspēriens» pieteikt savus darbus
13. lpp.

• LIZDA piedalās ETUCE konferencē Beļgradā
14. lpp.

• Pieredze, ar ko vērts dalīties
15. lpp.

LIZDA žurnāls «LIZDA Vēstnesis»

Izdevējs: Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA), Bruņinieku iela 29/31 – 502, Rīga, LV-1001

Rakstus, atsauksmes un komentārus aicinām sūtīt pa e-pastu aksels@lizda.lv

Redakcija: Juris Aksels Ārulis, Ilze Priževiče
Foto: publicitātes un no LIZDA arhīva

Iespiests: SIA «AirPrint»
Tirāža: 7000 eks.

Žurnāla rakstus drīkst brīvi kopēt un pārpublicēt nekomerciāliem nolūkiem, skaidri norādot atsauci uz «LIZDA Vēstnesi»

2017. GADĀ LIZDA – PAR ATTĪSTĪBU, PAR DEMOKRĀTISKUMU VALSTĪ

Ir sācies jauns gads ar jauniem izaicinājumiem izglītības un zinātnes nozarē. Šajā gadā gan būs jāturpina īstenot iepriekšējā gadā iesāktos darbus, gan saskatām ļoti daudz jaunu izaicinājumu un steidzami risināmu jautājumu nozarē. 2017. gadā Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) savā darbības plānā iecerējusi turpināt īstenot tās aktivitātes, kas sevi ir attaisnojušas un kuras biedri augstu novērtē.

Lai LIZDA sekmīgi turpinātu savu attīstības ceļu un labāk pārstāvētu savu biedru tiesības un intereses, šogad LIZDA uzsvāru liks uz:

- nozares normatīvo aktu normu ievērošanu, piemēram, lai pedagogi par savu darba algu ir informēti pirms jaunā mācību gada sākuma;
- mājaslapas pilnveidi ērtākai informācijas apmaiņai;
- «Atlaižu groza» pilnveidi;
- noslēgto koplīgumu skaita pieaugumu – aktualizēsīm koplīguma paraugus izglītības iestādēs;
- pedagogu tiesībām – turpināsim cīnīties par pedagogu darba tiesību un cilvēktiesību normu ievērošanu Latvijas un starptautiskā līmenī;
- sadarbības līgumu skaita pieaugumu starp LIZDA un pašvaldībām, lai uzlabotu pedagogu darba apstākļus.

Aicinām izglītībā un zinātnē strādājošos iestāties PRET nerēķināšanos un cinismu!

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) virzīja vairākas būtiskas reformas nozarē, arī LIZDA aktualizēja Saeimā un valdībā virkni biedriem svarīgu reformu un jautājumu. Taču ceļš uz tām bija klāts ar demokrātiskuma principu neievērošanu – normatīvo aktu pārkāpumiem, nerēķināšanos, sociālā dialoga neesamību, ignorēšanu, cinisku attieksmi, solījumu nepildīšanu no IZM vadības un atsevišķos gadījumos arī no valdības vadītāja puses. LIZDA, neskatoties uz esošajiem apstāk-

ļiem, cīnījās un strādāja, lai aizstāvētu savu biedru intereses.

Vairāki piemēri par situāciju, kas izveidojusies pēdējā pusgadā:

• **pedagogu darba samaksas jaunais modelis.** LIZDA augstu novērtē 2017. gadam papildus piešķirto finansējumu pedagogu atalgojuma palielināšanai – 47 miljonus eiro, kas ir nozīmīgāks finansējuma palielinājums nozarei kopš ekonomiskās lejupslīdes. Atgādināsim, ka pedagogu darba samaksas jaunajā modeli ir virkne nepilnību, tādēļ LIZDA panāca kompromisu ar izglītības un zinātnes ministru Kārli Šadurski un Ministru prezidentu Māri Kučinski, lai papildus tiktu izstrādāts pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks un nodrošināta sociālā atbalsta programma pedagogiem 60+ no 2017. gada 1. janvāra. Tam visam bija jābūt apstiprinātam MK līdz 2016. gada 23. novembrim. Valdības pārstāvji neizpilda savus solījumus, tādēļ LIZDA prasīs atbildību un paskaidrojumus par solījumu nepildīšanu un ignorēšanu;

• **mērķdotācijas sadale pedagogu algām.** Pateicoties Finanšu ministrijas ierēdņiem, tika konstatēts, ka IZM neliikumīgi un nekorekti sadalījusi mērķdotāciju 9 miljonu eiro apmērā, par ko mēs cīnījāmies streikā un panācām, ka šī nauda valsts budžetā tiek īpaši rezervēta atalgojuma reformai. Ministrija 1,7 miljonus eiro no šīs summas bija paredzējusi izlietot citiem mērķiem. Pateicoties 17 385 izglītības nozarē strādājošajiem, mēs panācām, ka nesadalītā

Inga Vanaga, LIZDA priekšsēdētāja

mērķdotācija 1,7 miljoni eiro tika sadalīta pašvaldībām, taču IZM nav bijusi vēlēšanās noskaidrot atbildīgo, kas tā arī palika neatbildēts jautājums, ir tikai K.Šadurska paustais viedoklis: vainīgo nav un nebūs. Uz to neatbildēja arī Ministru prezidents un Saeimas deputāti. Pedagogi, prasām politisko atbildību par 17 385 izglītības nozarē strādājošo ignorēšanu un cinismu. Izdarām izvēli, izvērtējot politiku reālos darbus, nevis klausāmies politisko populismu pirms vēlēšanām;

• līdz ar pedagogu darba samaksas jauno modeli tika veiktas izmaiņas attiecībā uz **pedagogu profesionālās darbības kvalitātes pakāpju piešķiršanu, piemaksu kārtību, apmēru.** Par šīm izmaiņām LIZDA uzzināja tikai MK sēdes laikā. Ir izstrādāts pieteikums Satversmes tiesai, kas nosūtīts Saeimas deputātiem, lai viņi to iesniegtu. LIZDA iestājas pret netaisnību, pret vienlīdzības un tiesiskās paļāvības principa neievērošanu un cer uz Satversmes tiesas objektīvu izvērtējumu un taisnīgu lēmumu;

• **sociālā atbalsta programma pedagogiem 60+.** Šī iniciatīva ir iekļauta Valdības rīcības plānā, kas paredz atbalsta mehānismus pedagogiem, kuri skolu tīkla optimizācijas rezultātā zaudē darbu. Pērn 30. jūnijā tiekoties ar

izglītības un zinātnes ministru K.Šadurski un Ministru prezidentu M.Kučinski, LIZDA panāca vienošanos, ka šī programma darbosies no šī gada 1. janvāra. Atbalsta programmas projekts tika izstrādāts, pārķāpjot noteiktos termiņus, un pašlaik tā virzība uz MK ir apturēta nezināmu iemeslu dēļ. Turklāt Saeimas deputāti bija iesnieguši priekšlikumu Izglītības likumā par šīs programmas nodrošināšanu, taču koalīcijas partijas balsoja «pret». **Valdība kārtējo reizi nepilda savus solījumus. LIZDA turpinās iestāties par savu biedru interesēm;**

• **sociālās garantijas pedagogiem.**

Normatīvie akti skaidri un nepārprotami neparedz sociālās garantijas pedagogiem. 2016. gada augustā LIZDA padomes sēdē šis jautājums tika pārrunāts ar izglītības un zinātnes ministru K.Šadurski, kurš publiski puda atbalstu šādai iniciatīvai. Kad Saeimas deputāti bija iesnieguši priekšlikumu Izglītības likumā par sociālo garantiju nodrošināšanu pedagogiem, kurus aktīvi atbalstīja Latvijas Pašvaldību savienība, IZM ministrs iebilda pret šo iniciatīvu. Kārtējo reizi ministrs nepilda savus publiski paustos solījumus;

• **«lojalitātes grozījumi» Izglītības likumā.** Pedagogam ir jābūt lojālam savai valstij tāpat kā policistam, ārstam, deputātam un jebkuram Latvijas pilsonim. Šie grozījumi tika nekorekti iekļauti valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē, ļaunprātīgi izmantota situācija, jo likumprojektu par valsts budžetu un pavadošos likumprojektus izskata steidzamības kārtā – divos lasījumos. Šiem grozījumiem nav nekāda sakara ar valsts budžetu, šie grozījumi tika virzīti bez diskusijām ar sociālajiem partneriem. To pēc tikšanās Valsts prezidenta kancelejā ar LIZDA un citām organizācijām atzina un nosodīja arī Valsts prezidents Raimonds Vējonis. LIZDA to vērtē kā neuzticēšanos pedagogiem, profesionalitātes apšaubīšanu, pedagoga prestiža graušanu. LIZDA turpinās cīnīties par pedagogu tiesībām;

• **neizdiskutēti Izglītības likuma,**

Vispārējās izglītības likuma grozījumi. Grozījumi abos šajos likumos tika virzīti kopā ar valsts budžeta likumprojektu. LIZDA izdevās MK sēdē panākt, ka Vispārējās izglītības likuma virzība tiek apturēta, jo paredzētajiem grozījumiem nebija sasaistes ar valsts budžetu. Grozījumi aptvēra neizdiskutētas reformas ne ar vienu no ieinteresētajām pusēm – mācību gada pagarināšana, mācību uzsākšana no sešu gadu vecuma, valsts ģimnāziju un speciālo izglītības iestāžu padotības maiņa, pedagoģiskās korekcijas programmas.

Ilze Priževote,

LIZDA priekšsēdētājas vietniece

Mēs panācām, ka Vispārējās izglītības likuma grozījumi tika apturēti, izņemti no darba kārtības un to virzība notiks ierastajā ceļā, izdiskutējot ar visiem sociālajiem partneriem;

• **finansējums augstākajai izglībai un zinātnei.** Jāatgādina, ka gadiem netiek pildītas Augstskolu likuma un Zinātniskās darbības likuma normas par finansējuma apmēra nodrošināšanu. Saeimas deputāti bija iesnieguši priekšlikumus par likuma normu daļēju nodrošināšanu, taču koalīcijas partijas balsoja «pret». Jāuzsver, ka tajā pašā laikā tika sadalīti vairāk nekā 20 miljoni eiro deputātu kvotām. Papildus tam IZM atzina, ka budžetā nav līdzekļu, lai nodrošinātu augstskolu mācībspēku atalgojuma palielinājumu 2018. un 2019. gadā saskaņā ar 2016. gada 5. jūlijā pieņemtajiem MK noteikumiem

par pedagogu atalgojumu. LIZDA cīnīsies, lai šie līdzekļi tiktu atrasti un tiktu nodrošināts pienācīgs finansējums augstākajā izglītībā un zinātnē;

• **izdienas pensijas.** Pēc LIZDA rosinājuma Sociālo un darba lietu komisijas virzītais likumprojekts, kas paredz pieprasīt izdienas pensiju speciālās izglītības, sporta un pirmskolas izglītības skolotājiem. LIZDA valdes sēdē piedalījās Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja Aija Barča, kura informēja, ka 2017. gada sākumā likumprojektu izskatīs komisijā un iestāsies par tā spēkā stāšanās no nākamā gada. LIZDA turpinās aktīvi iesaistīties, lai šis likumprojekts tiktu virzīts tālāk.

Iespējams, Saeimas un valdības pārstāvji domā, ka daļai pedagogu atalgojums ir palielināts un viņi nebūs aktīvi, lai iestātos par savām, kā arī kolēģu tiesībām un interesēm. LIZDA 2015. gada streikā pierādīja, ka ne jau tikai cieņpilns atalgojums par darbu ir nozīmīgs, bet būtiska ir arī cieņpilna attieksme pret nozares pārstāvjiem.

LIZDA vadība 23. decembrī vērsās pie izglītības un zinātnes ministra, lai rastu iespēju steidzamības kārtā tikties un pārrunāt minētos problēmjasautājumus. Gaidīsim atbildi Iesnieguma likuma noteiktajā kārtībā, un, balstoties uz tikšanās rezultātiem, LIZDA valde un padome lems par turpmāko rīcību.

Kā LIZDA vadība mēs neliegsimies, ka dažbrīd mums izsīkst spēki šajā nemitīgajā cīņā, bet spēku mums dod katrs mūsu arodbiedrības biedrs, jo mēs visi kopā esam vairāk nekā 27 000. Aicinām izglītībā un zinātnē strādājošos nebūt vienaldzīgiem, aktīvi iesaistīties arodbiedrības darbā un cīnīties par savām tiesībām kopā ar mums!

2017. gadā LIZDA Padome, Valde, vadība un biroja darbinieki ar visu jūsu atbalstu konstruktīva sociālā dialoga gaitā turpinās neatlaidīgi risināt šos un arī citus jautājumus. Tikai un vienīgi kopā mums izdosies!

LIZDA priekšsēdētāja Inga Vanaga,

LIZDA priekšsēdētājas vietniece

Ilze Priževote

KĀPĒC VĒRŠAMIES SATVERSMES TIESĀ

LIZDA ir sagatavojusi pieteikumu Satversmes tiesai, jo uzskata, ka divi Ministru kabineta (MK) 2016. gada 5. jūlijā pieņemtie noteikumi pārkāpj ne tikai pedagogu tiesības, bet arī neatbilst Satversmei, tāpēc tajos ietvertās normas ir atceļamas.

Daudzi bija izbrīnīti, kad 2016. gada 5. jūlijā MK pieņēma noteikumus Nr.446 «Grozījums Ministru kabineta 2014. gada 17. jūnija noteikumos Nr.350 «Pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas kārtība»», nosakot, ka «pedagogam, kuram kvalitātes pakāpe līdz 2016. gada 31. maijam nav piešķirta, un pedagogam, kuram kvalitātes apliecības derīguma termiņš beidzas laikposmā no 2016. gada 31. maija līdz 2018. gada 31. augustam, ir tiesības pieteikties pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanai ne agrāk kā 2018. gada 1. septembrī. Līdz 2018. gada 31. augustam iesniegtie pedagogu iesniegumi netiek izskatīti».

LIZDA nebija notikušas konsultācijas ar IZM, un tās rīcībā nebija citas informācijas par plāniem iesniegt šādu noteikumu projektu. **LIZDA uzskata, ka noteikumi pārkāpj tiesiskās palāvbības principu**, jo pedagogi, kuriem piešķirtās kvalitātes pakāpes derīguma termiņš tuvojās beigām, vai kāds, kuram līdz šim tās nebija, bet viņš vēlējās pieteikties pirmreizējai novērtēšanai, tas divus gadus nebūs iespējams.

Izglītības likuma 49.1. panta pirmā daļa nosaka, ka «pedagogam, kura pedagogiskā darba stāžs ir ne mazāks par vienu gadu un kurš piedalās vispārējās izglītības programmu īstenošanā, ir tiesības ne retāk kā reizi piecos gados saņemt pedagoga profesionālās darbības kvalitātes vērtējumu».

MK 2014. gada 17. jūnija noteikumi Nr.350 «Pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas kārtība» nosaka pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas kārtību, novērtēšanas kritērijus, dokumentus, ko pedagogs iesniedz novērtēšanai, pedagogiskā darba stāžu, kas nepiecie-

šams attiecīgās pedagoga profesionālās darbības kvalitātes pakāpes piešķiršanai, kā arī kvalitātes pakāpi apliecinoša dokumenta paraugu. Kvalitātes pakāpi piešķir uz pieciem gadiem. Šie noteikumi nosaka, ka pedagogiem ir tiesības pieteikties uz pirmreizējo novērtēšanu vai kārtējo novērtēšanu, ja pedagogs pretendē uz novērtēšanu atkārtoti pirms piešķirtās kvalitātes pakāpes derīguma termiņa beigām. Kārtējai novērtēšanai pedagogs iesniegumu iesniedz ne agrāk kā divus gadus pirms kvalitātes pakāpes derīguma termiņa beigām. Savukārt MK 2016. gada 5. jūlijā pieņemtie noteikumi Nr.445 «Pedagogu darba samaksas noteikumi» paredz piemaksu noteikšanu pedagogiem, kuriem piešķirta profesionālās darbības 3., 4. un 5. kvalitātes pakāpe attiecīgi 45 eiro, 114 eiro un 140 eiro par vienu darba likmi proporcionāli tarifcēto mācību stundu skaitam.

Minētie noteikumi klaji pārkāpj Izglītības likuma 49.1. pantu, diskriminējot tos pedagogus, kuri līdz 5. septembrim gatavojās iesniegt pieteikumus vērtēšanas procesam. Uzskatām, ka 446. noteikumi ir pretrunā ar tiesiskās palāvbības principu, kas ir viens no tiesiskas valsts pamatiem. Atbilstoši šim principam valsts pārvaldei jārikojas paredzami un konsekventi, izstrādājot tādus normatīvos aktus, kas nav pretrunā ar likumu. Minētie noteikumi ar atpakaļejošu termiņu noteica aizliegumu pretendēt uz kvalitātes piemaksām, ko paredz Izglītības likums. Tas skar daudzus pedagogus, kuru alga, nesāņemot kvalitātes novērtējumu, būtiski samazināsies. Pēc mūsu datiem, tādu pedagogu ir gandrīz 20 000.

Otra normatīvo aktu neatbilstība Satversmei, pret ko vērsāmies savā pieteikumā, ir kvalitātes piemaksu aprēķināšanas kārtība, kas tika mainīta,

stājoties spēkā jaunajiem Pedagogu darba samaksas noteikumiem (MK 2016. gada 5. jūlija no-

teikumi Nr.445). MK 2009. gada 28. jūlija noteikumu Nr.836 28.1. punkts noteica, ka «pedagogiem, kuriem ir piešķirta 3., 4. un 5. kvalitātes pakāpe, nosaka piemaksu attiecīgi 31,87 eiro, 79,68 eiro un 99,60 eiro par vienu darba likmi proporcionāli tarifcētajai slodzei». Savukārt MK noteikumu Nr.445 27. punktā ir noteikts: «Pedagogiem, kuriem ir piešķirta pedagogu profesionālās darbības 3., 4. un 5. kvalitātes pakāpe, nosaka piemaksu attiecīgi 45 eiro, 114 eiro un 140 eiro apmērā par vienu pedagoga darba likmi proporcionāli tarifcēto mācību stundu skaitam.» Ir būtiski, vai piemaksa tiek veikta par visu darbu (tarificēto darba slodzi) vai daļu no darba slodzes – tikai par mācību stundām. Līdz ar to šajā mācību gadā piešķirtās kvalitātes piemaksas ir ievērojami mazākas, kas attiecīgi samazina arī pedagogu atalgojumu.

Esam vērsušies pie Saeimas deputātiem ar lūgumu būt atbildīgiem un parakstīt iesniegumu Satversmes tiesai. Lai to izdarītu, nepieciešami 20 deputātu paraksti. **Satversmes tiesai prasām:**

– atcelt MK 2016. gada 5. jūlija noteikumus Nr.446 kā neatbilstošus Satversmei;

– atzīt MK 2016. gada 5. jūlija noteikumu Nr.445 27. punktu par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža, jo tas diskriminē pedagogus, uz kuriem šis regulējums attiecas, un pārkāpj tiesiskās palāvbības principu.

Brigita Fricone, LIZDA juriskonsulte

TURPINĀS DARBS PIE PEDAGOGU DARBA SAMAKSAS PAAUGSTINĀŠANAS GRAFIKA

2016. gada 5. jūlijā Ministru kabinetā (MK) tika apstiprināts pedagogu darba samaksas jaunais modelis. Modeļa izstrādes laikā LIZDA konstatēja, ka Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) piedāvātajā pedagogu darba samaksas jaunajā modeli trūkumu un neskaidrību ir pietiekami daudz, lai dotu bezierunu piekrišanu tālākai normatīvo aktu projektu virzībai. LIZDA norādīja, ka atvēlētie līdzekļi pedagogu darba samaksas modeļa pilnveidei ir ļoti liels atbalsts, taču 9 miljoni eiro 2016. gada četriem mēnešiem un 31,6 miljoni eiro 2017. gadam pilnībā neatrisina atalgojuma problēmjautājumus izglītības nozarē. Tāpēc, izprotot situāciju, LIZDA uzstāja, ka nepieciešams pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks.

LIZDA panāca, ka šī prasība tiek iekļauta informatīvajā ziņojumā «Par valsts budžetu 2017. gadam». Ziņojums tika papildināts ar punktu: «6.34. IZM sagatavot un atbilstoši vidējā termiņa budžeta ietvara likuma projektam un gadskārtējā valsts budžeta likuma projektam izstrādāt un iesniegt MK priekšlikumus Izglītības likuma 53. panta otrajā daļā noteiktajam pedagogu darba samaksas palielinājuma grafikam, sākotnēji paredzot atbilstošu reformu īstenošanu izglītības nozarē.» Arī MK noteikumu «Pedagogu darba samaksas noteikumi» protokollēmums tika papildināts ar punktu: «IZM izveidot darba grupu, kas līdz septembra beigām izstrādās pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika projektu.»

IZM bez LIZDA atgādinājuma nesteidzas pildīt solījumus:

- 11. augustā LIZDA nosūtīja vēstuli izglītības un zinātnes ministram Kārlim Šadurskim – lūdz atsūtīt pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika projektu un gaida uzaicinājumu uz pirmo darba grupas sanākumi;

- 6. septembrī LIZDA nosūtīja vēstuli Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājam un deputātiem, lūdzot kādā no tuvākajām komisijas sēdēm izskatīt jautājumu par pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika izstrādi;

- 19. septembrī LIZDA nosūtīja vēstuli Ministru prezidentam Mārim Kučinskim, kurā lūdz iesaistīties radušās situācijas risināšanā un veicināt, lai tiek izveidota darba grupa, kas izstrādās pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, ko apstiprinātu MK.

Oktoberi IZM pēc LIZDA vairākkārtējas iniciatīvas izveidoja darba grupu pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika izstrādei. Oktobri un novembrī notika četras darba grupas sanāksmes, kur tika deliģēti pārstāvji no IZM, Finanšu ministrijas, Labklājības ministrijas, Zemkopības ministrijas, Kultūras ministrijas, Latvijas Izglītības vadītāju asociācijas.

Veidojot pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, **LIZDA panāca, ka tajā tiek ietverti šādi punkti:**

- pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes paaugstināšana;

- pakāpeniska pirmsskolas pedagogu darba samaksas nodrošināšana no valsts budžeta mērķdotācijas;

- pirmsskolas pedagogu darba slodzes proporcijas maiņa, iegūstot modeli 30+10;

- piemaksas par darbu īpašos apstākļos speciālās programmās strādājošiem pedagogiem – iekļaut piemaksu programmām ...54..., ...56... (10 procenti), palielināt piemaksu pārējām speciālām programmām līdz 20 procentiem;

- no 2017. gada 1. septembra pakāpeniski paredzēt papildu finansējumu pedagogu motivācijas fondam, kas ir direktora rīcībā (šis fonds nedrīkst būt paredzēts citu pienākumu apmaksai), un aprēķināt to arī speciālās izglītības iestādēm;

- kvalitātes pakāpes piemaksas aprēķināt atbilstoši tarifcētai slodzei;

- palielināt administrācijas un atbalsta personāla atalgojuma paredzēto daļu (perspektīvā līdz 22 procentiem);

- profesionālās izglītības pedagogu darba slodzes noteikšana (1320 h uz 1200 h);

- internāta skolotāju darba apmaksā – viena internāta skolotāja likme uz 12 internātā dzīvojošajiem izglītojamajiem;

- profesionālās ievirzes izglītības mūzikā, mākslā un dejā skolotāju darba slodze nedēļā – 25+5.

Izprotot finansiālo situāciju, darba grupas rezultātā tika panākta vienošanās, ka primāri tiks nodrošināta visu **pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes paaugstināšana no 2018. gada 1. septembra** līdz 710 eiro, 2019. gada 1. septembrī – 750 eiro, 2020. gada 1. septembrī – 790 eiro, 2021. gada 1. septembrī – 830 eiro, 2022. gada 1. septembrī – 900 eiro visās izglītības pakāpēs, ieskaitot augstākajā izglītībā strādājošajiem pedagogiem. Visi pārējie darba grupā apspriestie jautājumi tiks iekļauti attiecīgajos MK noteikumu grozījumos. Tomēr vēl nav panākta vienošanās par termiņiem, kad šie grozījumi tiks veikti.

23. decembrī LIZDA saņēma MK noteikumu projektu «Pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks», par kuru sniedza atzinumu, norādot uz visām nepilnībām normatīvajā dokumentā. Darbs pie grafika izstrādes vēl turpinās.

*Andžela Sokolova,
eksperte sociāli ekonomiskajos jautājumos*

KOPĀ PANĀCĀM 1,7 MILJONU EIRO SAGLABĀŠANU PEDAGOGU ATALGOJUMAM

Pagājušā gada 13. oktobrī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) uzsāka parakstu vākšanas akciju par 1,7 miljonu eiro saglabāšanu pedagogu atalgojumam un disciplinārlietas ierosināšanu attiecībā uz pieļauto pārkāpumu Izglītības un zinātnes ministrijā.

Akcijas laikā tika savākti 17 385 izglītības nozarē strādājošo paraksti no 697 izglītības iestādēm visā Latvijā, kas Ministru kabinetam lika pieņemt šādus lēmumus:

1. novirzīt 1,7 miljonus eiro pedagogu atalgojumam, kā sākotnēji bija

paredzēts, pedagogu darba samaksas reformas ieviešanai no 2016. gada 1. septembra līdz 2016. gada 31. decembrim;

2. noteikt pašvaldībām minēto summu prioritāri izlietot tiem pedagogiem, kuriem atalgojums ir sama-

zinājies modeļa maiņas rezultātā.

Paldies visiem par atsaucību! Mēs to paveicām kopā!

Lai turpmāk nodrošinātu savlaicīgu mērķdotācijas sadalījumu pašvaldībām, LIZDA Izglītības un zinātnes ministrijai pieprasīs atjaunot Mērķdotācijas komisiju, kā arī veikt grozījumus attiecīgajos Ministru kabineta noteikumos, lai līdz 2017. gada 1. martam pedagogi zinātu, kāds atalgojums viņus sagaidīs jaunajā mācību gadā.

Ieskats 2016. gadā kopīgi paveiktajās aktivitātēs

- ✓ Ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM) noslēgta vienošanās par sadarbību.
- ✓ Ar Latvijas Izglītības vadītāju asociāciju noslēgta vienošanās par sadarbību.
- ✓ 30. jūnijā panākta vienošanās ar Ministru prezidentu Māri Kučinski par vairākiem būtiskiem nozares jautājumiem.
- ✓ Panākta rēķināšanās ar LIZDA – pārcelta Ministru kabineta sēde, lai apturētu nekvalitatīvi izstrādātus Ministru kabineta noteikumus par pedagogu darba samaksu.
- ✓ Izteikti priekšlikumi 2017. gada valsts budžetam.
- ✓ Aktīva iesaistīšanās un līdzdarbošanās jaunā pedagogu darba samaksas modeļa izstrādē.
- ✓ Papildu 45 miljoni eiro pedagogu atalgojumam 2017. gadā.
- ✓ Izsūtītas vēstules 110 novadiem un deviņām republikas pilsētām ar lūgumu pašvaldībām rast iespēju palielināt pirmsskolas skolotāju amata likmi līdz 620 eiro jau no 1. septembra.
- ✓ Parakstu vākšanas akcija par 1,7 miljonu eiro saglabāšanu izglītības nozarē un disciplinārlietas ierosināšanu IZM.
- ✓ Pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika izstrāde.
- ✓ Vēršanās starptautiskajās organizācijās OECD, ETUCE, EI par sociālā dialoga trūkumu un pirmsskolas izglītības skolotāju atalgojumu.
- ✓ Sociālā atbalsta programmas pedagogiem 60+ normatīvo aktu izstrāde.
- ✓ Izdienas pensijas pedagogiem apstiprinātas Saeimā pirmajā lasījumā.
- ✓ Saeimā tiek virzīts jautājums par pedagogu sociālajām garantijām.
- ✓ Sagatavots pieteikums Satversmes tiesai par pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas tiesiskās palāzības un

vienlīdzīgas attieksmes principu neievērošanu.

- ✓ LIZDA iestāšanās par izglītības un kvalifikācijas prasību nepazemināšana pirmsskolas izglītības pedagogiem.
- ✓ Panākts, ka aptur nesaskaņotu Vispārējās izglītības likuma grozījumu virzīšanu.
- ✓ Obligātās pamatzglītības apguves no sešu gadu vecuma neatbalstīšana.
- ✓ Mācību gada pagarināšanas neatbalstīšana.
- ✓ Vēršanās pie Valsts prezidenta, lai neizsludina Izglītības likumu (lojalitātes jautājumi).
- ✓ Līdzdalība studiju programmu licencēšanas komisiju vizītēs Latvijas augstākajās izglītības iestādēs novērotāja statusā.
- ✓ Tikšanās ar Valsts kontroli revīzijas lietā par IZM īstenoto politiku augstākās izglītības jomā.
- ✓ Jaunas biedru kartes.
- ✓ Dalība Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības 1. maija rīkotajā tautas sapulcē «Par cienīgu darbu, veselību un izglītību Latvijā».
- ✓ Konkurss «Pedagogam draudzīgākā izglītības iestāde 2016».
- ✓ Konkurss skolēniem un studentiem «Kāpēc es gribu būt skolotājs?».
- ✓ Konkurss pedagogiem «Kā manā kolektīvā atzīmē Skolotāju dienu?».
- ✓ Apsveikums Pasauls skolotāju dienā.
- ✓ LIZDA sabiedrības pētījums par skolotāja profesijas prestižu Latvijā.
- ✓ Apsveikums Pasauls zinātnes dienā mieram un attīstībai.
- ✓ LIZDA konference «Paaugstināsim profesijas prestižu – uzticoties, cienot un novērtējot pedagogu darba nozīmīgumu».
- ✓ LIZDA un IZM reģionālās konferences «TAGAD!».

AIRISA LEPERE – PERSONĪBA, KURU RAKSTURO SIRSNĪBA UN DARBA MĪLESTĪBA

Ogres iedzīvotāji Airisu Leperi jau labi pazīst, vietējie viņu ciena, respektē. Viņa strādā no sirds un ar pilnu atdevi, pirmajā vietā vienmēr liekot biedra vajadzības – tikai tad tiks darīti pārējie darbi. Aizstāvojot arodbiedrības biedrus, vienmēr veido sadarbību un atrod kompromisu gan ar pašvaldību, gan izglītības iestāžu vadītājiem. Airisa ir labs paraugs topošajiem arodbiedrības līderiem.

Kā tu nonāci līdz darbam arodbiedrībā?
Paralēli darbam Krapas pamatskolā,

kur strādāju par vecāko pionieru vadītāju un sporta skolotāju, neklātienē studēju Liepājas Pedagoģiskajā institūtā. Pēc četriem nostrādātiem gadiem vairāk piesaistīja tādi darbi, kas saistīti ar organizatoriskiem jautājumiem – komjaunatne, Izglītības ministrija, Starpskolu mācību ražošanas kombināts. Nejausi nonācu arodbiedrībā, kur strādāju jau no 1986. gada, kad biju palūgta aizvietot iepriekšējo priekšsēdētāju bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, bet divus gadus vēlāk jau oficiāli tiku apstiprināta amatā. Nu jau 29 gadus esmu Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības Ogres starpnovadu arodorganizācijas priekšsēdētāja.

Kā arodbiedrība ir mainījusies laika gaitā? Vai nācies risināt arī ļoti sāpīgus jautājumus?

Protams, toreizējo darbu ir grūti salīdzināt ar to, ko arodbiedrība dara mūsdienās. Vēl šobrīd sabiedrībā ir iesakņojies mīts par arodbiedrībām uzticētajiem atpūtas namiem, sanatorijām un citām priekšrocībām. Tagad arodbiedrība dara to, kas patiesībā tai ir jādara: rūpējas par biedru interešu aizstāvību. Tā ir nepārtraukta cīņa ar Izglītības un zinātnes ministriju un citām likumu un noteikumu veidojošajām instancēm.

Vai man nācies ļoti cīnīties ar kādiem izglītības iestāžu vadītājiem? Ir bijuši atsevišķi gadījumi, bet parasti konfliktus cenšos atrisināt sarunu ceļā. Jā, ir gadījumi, kad pēc mana ierosinājuma par likumdošanas neievērošanu un atteiksmi pret pedagogiem no darba atcelti

trīs iestāžu vadītāji. Taču konfliktu risināšanai parasti pieeju diplomātiskā sarunu ceļā, nesitot roku uz galda un necenšoties pierādīt, ka var būt tikai viena patiesība.

Kāds ir ikdienas darbs arodbiedrībā?

Esmu dzimusi Sibīrijā, tāpēc atsevišķās reizēs esmu paskarba. Laikam tas manī no Sibīrijas bargā klimata. Protams, ne vienmēr viss izdodas, jo ne visi grib ņemt pretī

to, ko es vēlētos ar savu rīcību panākt. Cilvēks reizēm baidās runāt, jo kā darbinieks ir pakļauts iestādes vadītājam. Uztraucas, kas ar viņu

notiks, ja runās atklāti. Katrs taču baidās pazaudēt darbu, un daudzkārt izteiktā patiesība darbiniekam var atmaksāties negatīvi. Vienmēr esmu

aicinājusi cilvēkus man zvanīt, vērsties pie manis, jo mans darbs taču ir uz klausīt cilvēkus un kopā risināt viņu problēmas. Es ļoti ticu cilvēkiem, sevišķi saviem arodorganizāciju priekšsēdētājiem, jo bez viņiem jau arī es neko padarīt nevarētu. Protams, ir reizes, kad man vairākkārt ir jāatgādina par kaut kādiem neizdarītiem darbiem, bet tas viss pieder pie lietas.

Man daudzu gadu garumā ir izveidojusies laba sadarbība ar novadu izglītības darba speciālistiem, un priecājos, ka novadi, braucot pa izglītības iestādēm, augstā aicina mani līdzī. Tad es izjūtu gandarījumu, jo tiek ar skolotājiem, uz klausu viņus un dzirdu komisijas vērtējumu par iestādi. Visās iespējamās tikšanās reizēs līdz novadiem cenšos nogādāt visu aktuālo informāciju, kas ir manā rīcībā. Tāpat regulāri piedalos dažādos iestāžu jubilejas pasākumos, mācību gada ieskaņas un citos svarīgos pasākumos.

Kā arodbiedrībai izdodas piesaistīt jaunus biedrus un noturēt esošos?

Reizēm ar jaunu biedru piesaisti ir grūtāk, jo no malas šķiet, ka biedru nauda ir liela, iestāšanās arodbiedrībā nozīmē jaunas saistības, ir arī citi argumenti. Tad bieži es jautāju: vai ir jēga cīnīties par pedagoģu algu paaugstināšanu – jo lielāka algebra, jo lielāks ir viens procents!

Skolotāji ir aizmirsuši jau uzvarētās cīņas, par ko viņi saņem samaksu – par audzināšanu, burtnīcu labošanu, gatavošanos stundām,

konsultācijām un tā tālāk. Kādreiz par to papildus nemaksāja. To atceros kā neatlaidīgu arodbiedrības cīņu daudzu gadu garumā, lai valdībai pierādītu, ka ļoti

liela daļa no skolotāju darba netiek apmaksāts. Protams, arī šodien par visu nesamaksā, manuprāt, arī atalgojums ir par mazu. Grūti iedomāties, kā daudziem skolotājiem skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs ir

IKDIENAS DARBĀ MANA VISLIELĀKĀ VĒLME IR PALĪDZĒT CILVĒKIEM.

izdzīvot ar saņemto algu nedaudz vairāk par 300 eiro. Un tas jau ir ne tikai skolotājiem, bet jebkuram Latvijas iedzīvotājam. Jaunu biedru piesaistē vislielākā loma ir tieši arodorganizācijas priekšsēdētājam un viņa autoritātei kolektīvā. Man visi priekšsēdētāji ir labi. Par jaunu biedru piesaisti runājam katrā tikšanās reizē.

Vai kopā ar kolēģiem ir izveidojušās īpašas tradīcijas?

Strādājot vairāku gadu garumā, sadarbībā ar aktīvākajiem kolēģiem esam izveidojuši tādas tradīcijas kā pensionēto izglītības darbinieku pasākums, kas notiek katru gadu maijā un kurā piedalās ap 200 bijušo

izglītības darbinieku. Tas ir pasākums, kuru nevar neorganizēt, jo tā laikā viņi tiek ar māksliniekiem, ievērojamiem cilvēkiem, izjūtot atkalredzēšanās prieku, atpūšoties pie kafijas tases. Šogad šis pasākums būs jau 22. gadu pēc kārtas. Paldies novadu pašvaldībām, kuras šo pasākumu atbalsta arī finansiāli. Tāpat tradīcija ir skolotāju sporta spēles, kuras šogad norisināsies 23. reizi. Tas ir kolektīvu saliedēšanas pasākums, kurā parasti piedalās ap 250 dalībnieku. Vēl neesmu atmetusi tādu tradīciju kā Ziemassvētku pasākums izglītības darbinieku bērniem ar īpašu programmu – Ziemassvētku vecīti un dāvanām, par ko rūpējas katra arodorganizācija. Ir vēl dažādi citi pasākumi, kuri norit ar arodbiedrības atbalstu.

Kas ikdienā tev sniedz gandarījumu ārpus darba?

Man ir dārzs, kurā patiek pastrādāt, bet visvairāk par visu man ir rūpe par mani pieciem mazbērniem, kurus es ļoti mīlu, priecājos par viņu veiksmēm un bēdājos, ja kādam kaut kas neveicas.

Ko tu gribētu novēlēt pārējiem?

Saviem kolēģiem un visai izglītībā strādājošo saimei es vēlu no rīta nākt uz darbu ar prieku, doties mājās ar gandarījumu un būt laimīgiem un veselīgiem katru dienu. Lai gailis stiprāk pieklauvē pie valdības biežajām sienām un lai viņi sadzird izglītībā strādājošo rūpi.

Rubriku «Mūsu personība» veidosim arī turpmākajos «LIZDA Vēstneša» numuros. Palīdzī mums to veidot, iesakot kādu, kura viedokli, dzīves pieredzi augstu vērtē un kuru labprāt redzētu nākamajā žurnāla numurā! Sūti savu ieteikumu pa e-pastu: aksels@lizda.lv

LIZDA DISKUTĒ, KĀ PANĀKT KVALITATĪVAS MĀCĪBU SATURA IZMAIŅAS

Starptautiskajā izglītības līderu samitā (ISTP) 2016. gada 4. martā Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) un Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) noslēdza vienošanos par sadarbību sociālā dialoga veicināšanai. 2017. gada martā Skotijā notiks ISTP 2. samits, kurā puses atskaitīsies par vienošanās izpildi. Kā prioritāte tika izvirzīta uzticība, kas paredz sociālo partneru un ministrijas kopīgas diskusijas par veicamajām reformām nozarē un pedagogu lomu pārmaiņu ieviešanā. Vienošanās paredz IZM un LIZDA kopīgi rīkotas reģionālās konferences par līderību, pārmaiņu ieviešanu, sociālo dialogu un citām tēmām.

Pērn oktobrī un novembrī IZM organizēja piecas reģionālās konferences «TAGAD!» (26. oktobrī Daugavpilī, 3. novembrī Liepājā, 10. novembrī Jelgavā, 16. novembrī Valmierā, 30. novembrī Rīgā). Konferences dalībnieki tika informēti par IZM un Valsts izglītības satura centra (VISC) projektu, kura laikā plānota kompetencēs balstīta mācību satura izstrāde un aprobēšana vispārējās izglītības iestādēs Latvijā.

Konferences dalībniekiem bija iespēja iesaistīties piecās domnīcās. Vienu no tām – «Kā tikt galā ar izaicinājumiem izglītības iestādē?» – organizēja LIZDA. Katrā reģionā LIZDA domnīcas darbā piedalījās apmēram 40 konferences dalībnieku, daloties savās pārdomās par iespējamajiem riskiem, realizējot projektu, norādot uz vēl neskaidrajiem jautājumiem un diskutējot par skolotājiem nepieciešamo atbalstu, īstenojot kompetencēs balstīto mācību saturu.

Apkopojot un izvērtējot LIZDA domnīcu darba materiālus, sagatavoti un ar VISC un projekta vadītājiem pārrunāti jautājumi, priekšlikumi un iespējamie riski. LIZDA eksperti tikās ar VISC vadītāju Guntaru Catlaku un projekta «Kompetenču pieeja mācību saturā» vadītāju Zani Oliņu, kā arī LU Starpnozaru izglītības inovāciju centra direktori Daci Namsoni.

LIZDA domnīcu būtiskākie secinājumi

Lai veiksmīgi realizētu satura reformu, nepie-

ciešama visu iesaistīto pušu savstarpējā komunikācija un cieša, konstruktīva sadarbība – projekta realizētāji, izglītības nozares politikas veidotāji, pašvaldības (pašvaldību izglītības pārvaldes), izglītības iestāžu vadītāji, skolotāji un izglītojamo vecāki.

1. No izglītības politikas veidotājiem vajadzīga saprotama informācija par reformas būtību, mērķi un uzdevumiem, kāpēc šāda reforma ir nepieciešama, lai būtu skaidra izpratne pedagogiem un sabiedrībai. Nepieciešama sabiedrības informēšana – vienkāršā un visiem saprotamā valodā, jo lielai daļai vecāku ir savi stereotipi, kā jānotiek mācību procesam. Ne visi vecāki un skolēni ir gatavi pieņemt pārmaiņas.

2. Lai veiksmīgi realizētu satura reformu, nepieciešama cieša starpinstitucionālā sadarbība starp projekta realizētājiem un izglītības nozares politikas veidotājiem. Svarīga ir savstarpējā atgriezeniskā saikne un reformas virzītāju ieinteresētība reformas gaitā aktualizēto problēmu risināšanā. Ļoti liela atbildība būs projekta aprobācijā iesaistīto izglītības iestāžu pedagogiem un administrācijas

pārstāvjiem, jo kvalitatīva atgriezeniskā saikne nodrošinās jaunā mācību satura un mācīšanas pieejas sekmīgu ieviešanu.

3. Būtiska ir savstarpējā projektu sasaiste, piemēram, «Kompetenču pieeja mācību saturā» un «Vispārējās

izglītības iestāžu mācību vides uzlabošana». Pašvaldībām investīcijas izglītības iestāžu vides pielāgošanai, materiāltehnisko līdzekļu iegādei jāveic atbilstoši jaunā mācību satura mācīšanas pieejai. Kompetencēs balstīta satura realizēšanai ir nepieciešama mobila un daudzfunkcionāla vide.

4. Svarīga ir mācību līdzekļu un materiālu savlaicīga izstrāde un pieejamība. Domnīcu dalībnieki norādīja, ka projekta «Dabaszinātnes un matemātika» realizācijas laikā mācību līdzekļi netika izstrādāti pietiekami savlaicīgi, kas radīja problēmas pedagogiem.

5. Satura reforma nenotiks pēc būtības, ja visiem pedagogiem nebūs pieejama kompetencēs balstīta profesionālā pilnveide. Projekta gaitā paredzēts izglītēt 6000 pedagogu – aprobācijas

procesā iesaistīto izglītības iestāžu pedagogu komandas un pārējās vispārīzglītojošās izglītības iestādēs tiks izglītoti divi administrācijas pārstāvji, kuriem būs izpratne par kompetenču pieejā balstītu izglītības saturu un mācīšanas pieeju. Līdz ar to IZM un pašvaldību izglītības pārvaldēm jāparedz pārējo pedagogu izglītošana.

6. Nepieciešama pieejama, kvalitatīva praktiskā metodiskā atbalsta sistēma, augsta metodiķu un izglītības iestāžu administrācijas profesionālā kompetence. Domnīcu dalībnieki uzsvēra starpskolu sadarbības nepieciešamību un mentoru atbalsta nepieciešamību skolās. Ļoti būtiska ir pedagogu apmācību kvalitāte, kurai pamatā jābūt praktiskai, nevis lekcijai par to, kā nevajag skolēniem lasīt lekciju. Domnīcu dalībnieki kā ļoti būtisku atzīmēja nepieciešamību saņemt atbalstu arī kļūdu gadījumā.

7. Svarīga ir jauno pedagogu sagatavošana. Jau vismaz pirms diviem gadiem augstskolās bija jāuzsāk jauno pedagogu sagatavošana atbilstoši kompetencēs balstīta satura mācīšanas pieejai, jo var veidoties situācija, ka izglītības iestāžu pedagogi strādās atbilstoši jaunajai pieejai, bet jaunie pedagogi būs sagatavoti atbilstoši šobrīd spēkā esošajam saturam un mācīšanas pieejai.

8. LIZDA domnīcu dalībnieki uzsvēra nepieciešamību paredzēt laiku pedagogu savstarpējai sadarbībai un mācību procesa plānošanai. To atbalsta arī projekta vadītāji. Vēlamā proporcija būtu 21 kontaktstunda + 19 stundas individuālajam darbam ar izglītojamo, savstarpējai sadarbībai, darbu labošanai, klases audzināšanai un citiem pedagoga pienākumiem. Eiropā un pasaulē runā par to, ka pedagogam mūsdienās ir jāpiemīt ļoti plašām

profesionālajām kompetencēm. Mūsdienų pedagogam nepieciešamo kompetenču klāsts ir tik plašs, ka nepiemīt vienam atsevišķam cilvēkam, tādēļ arvien lielāka nozīme ir pedagogu komandas darbam izglītības procesa plānošanā un analizē.

9. Liels risks pārmaiņu sekmīgai ieviešanai ir pedagogu motivācija ieviest pārmaiņas – LIZDA pētījums apliecina, ka 83 procenti pedagogu izjūt lielu stresu un «profesionālo izdegšanu», savukārt 53 procenti pedagogu atzīst, ka kolektīvos bieži ir novērojama spriedze un iekšējā konkurence, kas rada saspīlētu psiholoģisko klimatu. Pedagogiem ir nepieciešams atbalsts un izpratne no izglītības nozares politikas veidotājiem un sabiedrības. Izglītības iestāžu administrācijai

vajadzīga profesionālā pilnveide komandas darba metodikā. Nepieciešams steidzami novērst algu reformas nepilnības. Piemēram, kāda būs pedagoga motivācija ieviest pārmaiņas, ja viņš izjūt «profesionālo izdegšanu», ja līdz pensionēšanās vecuma sasniegšanai palikuši 5 – 10 gadi un pēc algu reformas par to pašu darbu ir samazinājies atalgojums par 100 eiro?! Tas ir milzīgs izaicinājums – panākt kvalitatīvas izmaiņas pēc būtības, lai neveidotos situācija, ka pedagogi paslepus turpina strādāt pēc šibrīža sistēmas.

10. Ļoti svarīga ir arī satura sasaiste un pēctecība no pirmsskolas līdz augstskolai, tādēļ nepieciešama praktiska, konstruktīva un regulāra savstarpējā sadarbība starp visām izglītības pakāpēm.

11. Domnīcu dalībnieki atzīmēja, ka projekta laika resurss ir par īsu tā kvalitatīvai realizācijai – satura izstrādei, mācību materiālu izstrādei, vērtēšanas un pārbaudes darbu izstrādei atbilstoši jaunajai pieejai, pedagogu izglītošanai, tādēļ nepieciešams paredzēt resursus ārpus projekta.

Būtiskākā atziņa – nepieciešama visaptveroša, vienota visas izglītības nozares politikas plānošana un stabilitāte, lēmumu un projektu pēctecība un ilgtspēja. Realizējot reformu, jāparedz resursi tās skaidrošanai un ieviešanai arī pēc projekta. Izglītības nozarē strādājošajiem par pārmaiņām un to būtību jāsaņem kvalitatīva un savlaicīga informācija no politikas virzītājiem, nevis no masu medijiem. Pedagogiem aktīvi jāsniedz atgriezeniskā saikne projekta virzītājiem un jāpanāk konstatēto nepilnību novēršana.

*Irina Avdejeva un Līga Paula,
LIZDA domnīcu vadītājas*

KO DARĪT, LAI CELTU SKOLOTĀJA PROFESIJAS PRESTIŽU?

2016. gada 23. novembrī Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikumā notika Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) ikgadējā konference, kuras tēma bija skolotāja profesijas prestižs. Konferencē tika prezentēti LIZDA interneta aptaujas rezultāti un pēc tam žurnālista Anša Bogustova vadībā notika paneldiskusija. Tajā piedalījās Guntars Catlaks (Valsts izglītības satura centrs), Ināra Dundure (Pašvaldību savienība), Baiba Baškere (Izglītības un zinātnes ministrija), Rūdolfs Kalvāns (Siguldas Valsts ģimnāzija), Inga Akmentiņa-Smildziņa (portāls mammamuntetiem.lv) un Guntars Bernāts (Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija). Paneldiskusijas dalībnieki pauda pārdomas par pētījuma rezultātiem un skolotāja profesijas prestižu Latvijā, savukārt citi konferences dalībnieki uzdeva jautājumus un izteica arī savu viedokli.

«**V**ai skolotāja acis ir apdzisušas?» tā diskusijas sākumā jautāja tās vadītājs A. Bogustovs. Uz šo jautājumu tika gūta atbilde, ka jebkurā profesijā ir cilvēki, kuriem, darot savu darbu, acis mirdz, un ir tādi, kam ne. Viens no viedokļiem bija, ka cieņu skolotājam neviens nevar iedot, kā tikai viņš pats to var veidot. Skolotājam ir jābūt tādām, kurš ved uz mērķi, viņam jābūt vērtību virzītājam. Diskusijas laikā tika secināts, ka diemžēl skolotājs mūsdienās vairs nevar justies pārliecināts, ka viņš tāds ir. Kādēļ?

Pirmkārt, kaut arī skolotājs ir radoša un brīva profesija, liela daļa skolotāju jūtas esošā normatīvā regulējuma un pedagogu pārlieku lielās darba kontroles sasaistīti. Likums paredz, ka skolotājs ir brīvs savā radošajā darbībā; cits jautājums, cik ļoti skolotāju atbalsta izglītības iestādes vadība. Daļa disku-

sijas dalībnieku uzskatīja: tas ir tikai stereotips, ka pedagogs kā profesionālis nav brīvs. Diskusijas dalībnieki bija pārliecināti, ka no skolas vadības ir atkarīgs, cik brīvi un radoši strādā pedagogi. Pašai iestādei un tās vadībai ir milzīga ietekme uz pedagogu profesijas prestižu sabiedrībā, un iestādes vadītājam jāstrādā ar iestādes publisko tēlu mērķtiecīgi un stratēģiski. Diskusijas laikā izskanēja doma, ka profesiju neveido tikai indivīdi kā «individuālas saliņas», uz skolas darbiniekiem jāraugās kā uz kolektīvu. «Par maz mācāmiem no biznesa attiecībā uz zīmolvēdību un tēla veidošanu,» secināja paneldiskusijas dalībnieki.

Otrkārt, izglītības nozarē nemitīgi notiek reformas un pārmaiņas, kuru jēgu un mērķi skolotājiem vienmēr vajag izskaidrot. Skolotāji ne vienmēr jūtas iesaistīti. Izskanēja arguments, ka reformas būtu jāvirza pašiem profesijas pārstāvjiem, nevis tās jāinicē

«no augšas». Tādā veidā reformas būtu daudz pamatotākas, izsvērtākas, pedagogi ar savu profesionālo pieredzi tieši ietekmētu pārmaiņu procesus. Tas nostiprinātu viņu ietekmi un līdz ar to arī prestižu. Tomēr profesijas prestižs nav pašmērķis – tas vajadzīgs, lai skolotājs varētu darīt savu darbu un skolotājiem, kā arī skolām uzticētos. Diskusijā tika secināts, ka par pedagoga prestižu jārunā plašākā kontekstā. Turklāt tika pausta pārliecība, ka sabiedrība kopumā pedagogiem uzticas. Viens no argumentiem, piemēram, ir tas, ka novados daļa pašvaldības deputātu ir tieši pedagogi.

Treškārt, diemžēl jāatzīst, ka publiskajā telpā, arī vecāku vidū nereti dominē negatīvo viedokļu līderi. Visu iesaistīto pušu nepilnīga komunikācija vai tās trūkums izraisa pārpratumus, neskaidrie jautājumi netiek izrunāti, lietas tiek uztvertas saasināti, nereti trūkst sadarbības. Mūsdienu sabiedrībā

mēs katrs esam saskārušies ar izglītības sistēmu un izglītības iestādēm vai nu kā skolēni, vai kā vecāki, tādēļ šķiet, ka visi labi pārzina skolotāja darbu, zina, kādam skolotājam jābūt, ko viņš dara pareizi vai aplami. Tomēr – vai tā ir? Diskusijā tika atzīts, ka arī izglītības politikas veidotāji neredz ikdienas skolotāja darbu, tādēļ pašiem skolotājiem jābūt aktīvākiem, lai pozitīvo informāciju par sevi un skolu publiskotu plašsaziņas līdzekļos. Pedagogiem pašiem jābūt aktīvākiem, runājot par darba vidi un apstākļiem. Jā, un dažkārt jāspēj būt radikāliem: ja nepieciešams, pat streikot, lai iestātos par savām interesēm. Dažādos procesos par maz tiek iesaistīti vecāki, kas ir ļoti nozīmīgs resurss.

Vai par skolotāju ir jāpiedzīst? Tika uzsvērta atziņa, ka cilvēki no dažādām profesijām var kļūt par pedagogiem, bet ne visi var būt pedagogi. Profesijas prestiža celšana nav ātri un viegli īstenojams uzdevums, ņemot vērā arī kontekstuālos apstākļus, tomēr citu valstu pieredze liecina, ka, mērķtiecīgi īstenojot pārdomātus pasākumus, pozitīvas pārmaiņas var panākt. LIZDA rosina ieinteresētās puses īstenot dažādas aktivitātes, lai uzlabotu pedagogu darba vidi un arī celtu profesijas prestižu.

2017. gada LIZDA aktivitātes:

- **stiprināms sociālais dialogs** ar izglītības politikas veidotājiem: ļoti nepieciešama komunikācija un informatīvs darbs, lai pedagogi un sabiedrība justos drošāk un būtu savlaicīgi informēti par plānotajām pārmaiņām, to mērķi un pamatojumu, kā arī par savu lomu izglītības politikas īstenošanā;

- **izvērsama plašāka sadarbība ar vecāku organizācijām**, pašvaldībām un plašsaziņas līdzekļiem, lai informētu sabiedrību par skolu sasniegumiem, aktualitātēm un pārmaiņām izglītības sistēmā;

- **skolotāju «ēnošana»**, ko LIZDA organizē Skolotāju dienas gaitā, lai vecāki un politikas veidotāji gūtu dziļāku priekšstatu par skolu un pedagogu darbu, būtu popularizējama un attīstāma plašāk;

- aktualizējams jautājums par **jauno pedagogu mentoringa sistēmas** izveidi Latvijā, kā arī plānojami mērķtiecīgi ilgtermiņa pasākumi jauno skolotāju piesaistei, atbalstam, motivēšanai un noturēšanai izglītības sistēmā, lai nodrošinātu paaudžu nomaiņu;

- pašvaldības sadarbībā ar izglītības iestādēm un pedagogiem **pilnveidīga pedagogu atbalsta sistēma izglītības iestādēs**, savukārt sadarbībā ar vecākiem un skolēniem ir jāskaidrot tiesību un pienākumu sadale starp skolēniem, skolotājiem un vecākiem, kā arī jāraugās, lai katra puse tos ievērotu;

- **pedagogu izglītības un tālākizglītības programmās** iekļaujamas tēmas par:

- stresu un profesionālo izdegšanu,
- pedagogu tiesībām,
- komunikācijas prasmju pilnveidi saskarsmē ar vecākiem, sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem,
- konfliktsituāciju risināšanu,
- jaunajām tehnoloģijām.

Līga Paula, eksperte augstākās izglītības, zinātnes un pieaugušo izglītības jautājumos

LIZDA aicina studentus konkursā «Atspēriens» pieteikt savus darbus

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) **līdz 1. augustam konkursā «Atspēriens» aicina piedalīties** akreditētu valsts augstākās izglītības iestāžu **studentus, kuri izstrādājuši savus bakalaura, maģistra un doktora darbus par konkrētiem tematiem izglītības sistēmas pilnveidei**. Konkurssam drīkst iesniegt arī iepriekšējā gadā izstrādātus darbus. Labāko darbu autori saņems naudas balvas – **350 eiro** par bakalaura darbu, **450 eiro** par maģistra darbu, **550 eiro** par doktora darbu.

LIZDA **konkursa «Atspēriens» mērķis ir veicināt Latvijas valsts augstskolu studentu līdzdalību izglītības sistēmas pilnveidē, arodbiedrības darbības popularizēšanā un tās darba kvalitātes uzlabošanā.**

Konkursā piešķir balvu par pilnībā pabeigtu vienu bakalaura, vienu maģistra, vienu doktora darbu. Balvu piešķir, izvērtējot studenta iesniegtā darba kvalitāti un darba tēmas atbilstību noteiktajai tematikai. Pretendentus izvērtē un balvas piešķir komisija (LIZDA valde).

Lai pieteiktos balvai, studentam **līdz 2017. gada 1. augustam** (ieskaitot) elektroniski jāaizpilda anketa mājaslapā www.lizda.lv un bakalaura/maģistra/doktora darbs elektroniski jāiesūta LIZDA birojam pa e-pastu: lizda@lizda.lv

LIZDA PIEDALĀS ETUCE KONFERENCĒ BELGRADĀ

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) priekšsēdētājas vietniece Ilze Priževote un LIZDA ārējo sakaru koordinētāja Natalja Grjazeva 2016. gadā no 6. līdz 8. decembrim piedalījās Eiropas Izglītības darbinieku arodbiedrības (ETUCE) konferencē Belgradā. Tajā bija 350 delegāti no 48 Eiropas valstīm, pārstāvot 131 nacionālo darbinieku arodbiedrību visos izglītības līmeņos.

Konferencē «Plašas tiesības izglītības darbinieku arodbiedrībām – atslēga kvalitatīvai izglītībai» tika pievērsta uzmanība tādām izglītības darbiniekiem aktuālām tēmām kā tehnoloģiju attīstība, pastāvīgi pieaugošais darba tirgus spiediens un pieaugoša nevienlīdzība.

Pirms konferences, 5. decembrī, tika organizēta Centrāleiropas un Austrumeiropas pārstāvju tikšanās, kuras laikā apspriests paveiktais Gruzijā, Ukrainā, Krievijas Federācijā, Slovēnijā un Bulgārijā divu gadu periodā. Pārstāvji pārrunāja un dalījās pieredzē par savu pārstāvēto valstu galvenajiem sasniegumiem un problēmām.

Tika rīkotas arī darba grupas, kurās apsprieda jaunākos notikumus Eiropas politiskajā dzīvē un izglītības arodbiedrību prioritātes dažādos izglītības nozares sektoros.

Pirmsskolas izglītības sektora darba grupā apsprieda stratēģisko izglītības attīstības programmu, kuras mērķis ir panākt bērnu līdzdalību 95 procentu apmērā vecuma grupā no četriem gadiem līdz skolas vecumam pirmsskolas izglītības programmā. Dalībnieki atzīmēja, ka bērnu pirmsskolas izglītība nav obligāta visās val-

stīs. Šajā nozarē situāciju sarežģī arī migrācija, radikāli taupības pasākumi un diemžēl vēl joprojām zemais šīs nozares darbinieku atalgojums.

Darba grupā par tēmu «Nepārtraukta profesionālā attīstība» tika apspriesti jautājumi, kas pašlaik šajā jomā ir aktuāli pedagogiem. Profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu kavē darba devēju atbalsta trūkums un vispārēju kvalifikācijas paaugstināšanas programmu neesamība. Dalībnieki apsprieda dažādus variantus, kā arodbiedrības varētu atbalstīt savus biedrus un efektīvāk nodrošināt to, lai katram pedagogam būtu pieejama augstas kvalitātes profesionālās attīstības iespējas.

Darba grupā «Eiropas sociālais dialogs» analizēja izglītības jomas sociālā dialoga stāvokli gan Eiropas līmenī, gan katras atsevišķās valsts līmenī. Daudzas Eiropas arodbiedrības apstiprināja savu valdību tendenci pieņemt lēmumus vienpusēji, ignorējot sociālā dialoga struktūras procedūru. Eiropas Komisijas iniciatīva «Sociālā dialoga jaunais sākums» devusi jaunu impulsu tā attīstībai. Tēma par kvalitatīvu sociālo partnerību visās Eiropas valstīs joprojām paliek ETUCE darba kārtības viena no augstākajām prioritātēm.

Konferencē tika pieņemta jaunā darba programma 2016. – 2020. gadam, sniedzot viedokļus par galvenajiem tematiem un atbildot uz prioritāriem jautājumiem, pieņemot vairākas rezolūcijas, lai risinātu dažādas problēmas, ar kurām šobrīd saskaras pedagogi.

Tika apstiprināta virkne svarīgu rezolūciju – saistošākās LIZDA ir šādas:

- Rezolūcija par arodbiedrību tiesību un iespēju paplašināšanu kā atslēga kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai;
- Augstākās izglītības pedagoga lomas svarīguma atzīšanas un statusa paaugstināšanas rezolūcija;
- Rezolūcija pret izglītības privatizāciju un komercializāciju.

ETUCE prezidenta posteņi Eiropas izglītības darbinieku arodbiedrību līderi apstiprināja K.Bloueru, bet par jauno direktori iecēla S.Flokenu.

Bijušā ETUCE ģenerālsekretāra un Eiropas ETUCE direktora M.Romera līdzšinējā darbība saņēma augstu atzinību, tajā skaitā par Eiropas sociālā dialoga iniciēšanu un visiem viņa centieniem stiprināt un saglabāt vienotību un solidaritāti starp arodbiedrībām.

*Natalja Grjazeva,
LIZDA ārējo sakaru koordinētāja*

PIEREDZE, AR KO VĒRTS DALĪTIES

Pagājušā gada nogalē LIZDA jau ceturto reizi svinīgi piešķir statusu «**Pedagogam draudzīgākā izglītības iestāde 2016**» un pasniedza apliecinājuma plāksnes deviņām izglītības iestādēm.

Izglītības iestāžu vadītāji konkursam pieteica 26 izglītības iestādes. Konkursa nolikuma kritērijiem atbilstošas bija 19.

Konkursa mērķis ir veidot darba devēju lielāku izpratni par cienīgiem darba apstākļiem pedagogiem un veicināt darba vides pilnveidi, lai tā kvalitatīvi nodrošinātu pedagogu profesionālo darbību un apmierinātu sabiedrības vajadzības pēc kvalitatīvas izglītības.

Lai sasniegtu cienīga darba apstākļus, nepieciešams sociālais dialogs, tādēļ LIZDA konkursā aicināja piedalīties tos darba devējus, kuru izglītības iestādēs izveidotas arodorganizācijas un kurās vismaz 70 procenti darbinieku ir arodbiedrības biedri, kas ir viens no sociālās stabilitātes nodrošinātājiem. Konkursā piedalījās trīs izglītības iestādes, kurās 100 procenti darbinieku ir arodbiedrības biedri.

ŽŪRIJAS SASKATĪTIE LABĀS PRAKSES PIEMĒRI

- Mēs saskatījām labās prakses piemērus, **kā veiksmīgi realizēt izglītības iestāžu reorganizācijas un apvienošanas procesu**, novērtējot un saglabājot iesaistīto skolu pedagogus un tehniskos darbiniekus. Mēs redzējām divus atšķirīgus modeļus, bet katrs bija pārdomāts, izdiskutēts un piemērots konkrētai situācijai. Vienā skolu apvienošanas procesā tika sapludināts un apzināti veidots viens kolektīvs, bet otrā kolektīvu apvienošana notika ļoti pakāpeniski, veidojot jaunas kopīgas tradīcijas un saglabājot iepriekšējās. Cēsīs pēc reorganizācijas veikts pētījums par darbinieku un skolēnu labizjūtu. Iesniegtie priekšlikumi iekļauti skolas darba plānā. Savukārt direktors Valmierā uzsvēra, ka nav neatrisināmu problēmu – viss ir risināms sarunu ceļā.

- Daugavpils pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja dalījās savā pieredzē, kā panākusi, ka **vecāki problēmas izrunā un atrisina ar vadītāju izglītības iestādē**, nevis

dodas uz pašvaldību vai raksta sūdzību Izglītības kvalitātes valsts dienestam. Mūsaprāt, ļoti vērtīgi ir tas, ka vadītāja, atrisinot problēmsituācijas, pārrunā tās ar kolektīvu.

- Mēs saskatījām **inovatīvu iespēju piesaistīt jaunus skolotājus** – Skolotāju dienā kāds vecāks, pēc profesijas ugunsdzēsējs, vadīja mācību stundu, pēc kuras atzina, ka apsver iespēju mainīt profesiju.

- Iedvesmojoši bija viesoties bērnudārzā, kur darbinieki mirdzošām acīm stāstīja, cik fantastiska ir viņu vadītāja – sportiste, dziedātāja, aktrise un dejotāja, kas pat naktīs rada idejas, kuras kolektīvs kopā realizē. Skolotāju dienā **vadītāja sagatavoja pārsteigumu kolektīvam** – pārgājienu ar uzdevumiem un skaistu noslēgumu kafejnīcā.

- Aizraujoši bija redzēt jaunākos tehnoloģiju sasniegumus bērnudārzā, kur **veļu mazgā īpašās veļasmašīnās, kas pieslēgtas internetam** un pašas dozē videi draudzīgus un antialergiskus mazgājamus līdzekļus.

- Ikdienas stresa mazināšanai gan bērniem, gan bērnudārza darbiniekiem **izveidota sajūtu istaba**, kuru var izmantot maņu sajūtu rosināšanai.

- Pārliecinājāmies, ka pedagogi rūpējas par pirmsskolas un sākumskolas satura pēctecību un domā, kā uzlabot mācību metodes. **Pedagogi sazinās ar vecākiem**, kuru bērni uzsākuši mācības 1. klasē, un pārrunā, kā viņiem veicas mācībās, lai uzlabotu savu darbu.

- Skolas informatīvajās sanāksmēs **tiek dots arī vārds arodbiedrības priekšsēdētājam** aktuālo jautājumu risināšanai.

- **Kopīgumā atrunāts**, ka darbiniekiem tā sauktā slimības lapa tiek apmaksāta 100 procentu apmērā jau no pirmās slimības dienas.

- Kolektīvā **pedagogi lieto «Google» kalendāru**, kurā tiek ierakstīti skolas notikumi, kolēģu vārda un dzimšanas dienas. Kalendāru katrs var papildināt ar aktuālajiem notikumiem.

Žūrijai bija iespēja redzēt ļoti radošus, mērķtiecīgus un inovatīvus vadītājus un pedagogus. Mēs sajūtām, ka cilvēks šajās izglītības iestādēs ir vērtība.

Pilnu rakstu iespējams lasīt mājaslapā www.lizda.lv.

Kā noturēt klases uzmanību?

Katru stundu sākt ar kādu aktivitāti, kas aktivizē skolēnu smadzenes, tas ir, aktivizē prieka hormonus, kuri ir pamatā mācīšanās motivācijai, – serotonīnu, dopamīnu. Tie var būt sasveicināšanās rituāli, mūzika, kustības, plaukstu vingrinājumi, neliels video ar jautājumu beigās, kas aktivizē uztveri un piesaista uzmanību, bet liek arī domāt, komplimentu vai laba vēlējuma spēle vai kāds no apzinātības vingrinājumiem.

Ar laiku stundas sākuma vingrinājums kļūst par ieradumu (nosacījuma refleksu), kas skolēniem automātiski liks koncentrēties. Protams, pašam skolotājam šie vingrinājumi ir jāapgūst un profesionāli jāsaprot, kuru vingrinājumu kad un kam dot, lai tie būtu piemēroti klases specifikai un mērķim. Nav ieteicams stundu sākt ar teorijas stāstījumu, darba burtnīcās esošo vingrinājumu pildīšanu vai diktēšanu.

- **Katra turpmākā darbība ir jāmaina ik pēc 10 – 15 minūtēm**, ievērojot, ka smadzenēm vajag gan aktivizēties, gan nomierināties («sagremot» uztvertu), tāpēc nedrīkst būt tikai stāstījums 40 minūšu garumā vai viens darbības veids visu stundu.

- **Uzmanība turas vienu minūti**, tāpēc jāaktivizē griba, ja vēlamies, lai skolēni uztvertu vielu un kaut ko iemācītos.

- **Visu vecumposmu skolēniem svarīgs ir apbalvojums, kas arī ir motivācijas pamatā.** Pēdējo 10 gadu smadzeņu pētījumi liecina, ka pieres daivas rajonā ir smadzeņu «apbalvojuma centrs» (*nucleus accumbens*) – sensitīvs rajons, kurš kļūst aktīvs, kad skolēns dzird, redz, saņem apbalvojumu – uzslavu, atbalstu, smaidu, iedrošinājumu, rezultātu, kas labi sanācis pašam, u.tml. Tā rezultātā automātiski izdalās neiromediators – dopamīns, kas liek aktivizēties kognitīvajiem procesiem, un skolēnam gribas mācīties.

- **Ja strādājat ar skolēniem sākumskolā, pamatskolā, tad svarīgs apbalvojums, kas aktivizē mācīšanās gribu**, ir citu skolēnu – grupas – atbalsts, tāpēc ieteicams organizēt nevis tik daudz individuālo darbu, cik grupu vai pāru darbu, lai katrs skolēns stundas laikā saņem vismaz vienu sava darba rezultativitātes vai/un sasnieguma izjūtu.

- **Tāpat ir svarīgi ievērot, ka lielākajai daļai skolēnu ir izteikta labā smadzeņu puslode**, bet vienai daļai – kreisā, tāpēc ir jāizpēta, kā skolēni labāk uztver, un jāmaina darbības veidi.

- **Mācību uzdevumus ieteicams paredzēt dažādiem mācīšanās spēju veidiem.**

- **Skolēnus ieteicams vairāk iesaistīt aktīvā praktiskā, izzinošā darbībā.**

- **Īstenot sadarbību stundas norisē** starp skolēniem, risināt problēmjautājumus ar skolēniem – gan starp skolotāju un skolēniem, gan skolēnu starpā.

- **Iesaistīt pašus skolēnus mācību uzdevumu plānošanā.**

